

ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ
И
СУБОТОМ
СРЕДНОШКОЛНО И АДМИНИ-
СТРАЦИЈА Његова Бр. 27
— ХОТЕЛ „ИМПЕРИЈАЛ“ —
ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЂАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТА
БРОЈ 34
ПРЕДЛАГАТ:
МЈЕСЕЧНО ЛН. 8—
ПОЈЕДИНИ БРОЈ ЛН. 1—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Наша ријеч УСПЕСИ ОСОВИНСКИХ СНАГА Његова Екселен. Губернер

Изабегари туђина, сатјерани у ковиј роу, у ћор сокак, батргају се безгласно, чекајући последњи удар народног маља. И дочекаће га, јер је срџба народна овога пута превелика...

Над нашим главама, над Црном Гором већ се, дакле, ведри. Разведрава се. Селом и градом прострујао је живот као некада. Ратар је загрлио плут и рало и пара утробу земље. Пастир фрлуу. Зачмали духом пробудили се. Плахи и ништи духом подигли главе — окуражили се, а витезови чисте посљедње остатке разбојничких банди. „Олтар правни на камен крвави“ опет је запојао осмоглавником, а учитељи народни са дједом зајевали: „Оче наш, који си на бесесима“.

На гуслама су повезане струне и тек што нијесу одјекнуле и по-пратиле нов десетерац јунацима и прагоцама данашњих дана. Оне чекају само да неки нови Вишњи превуке по њима гудалом и заграми клетвом противу најкрвавијих, а нових харачлија: Агандије, Кучук Алије, Мула Јусуфа и Фочић Мехмед аге.

Тргљу су се невјерни Томе, а самарибанска љубав проговорила је, нако код извјесних са згрченом руком. Заведени се враћају своге јату, најраснијем јату наше нације и траже милост и народни опроштај. И, ко се искрено и поштно покаје, народ ће му опростити. Јер наш је народ велик. Страшан у казни, велик у опраштању. Он је опростио свакоме осим Вуку Бранковићу. Њему никада, јер је заведе војску за Голеш, када се радило о егзистенцији народној и државној. Тако и сада. Народ неће опростити штаблјама са Радовча и Куновог Присоја, тим најмрскијим отпадницима свога народа свих времена.

Надамо се да ни законити наш целат неће окаљати своје руже њиховом крвљу, него ће им судити баш они које су срамно и лажно завели, као што су судили Кривошијани својим партизанским лажним вођама, те су ови у крви својој окаљали грјех свој.

Таква је освета праведна и света.
Н.

Нопушница о паду Кореџандора

Снаге јапанске војске и морнарице извршиле су 5 маја искрцавање на острву Кореџандору и поред жестоке непријатељске ватре. На дан 6 маја су Јапаници потпуно заповијели острво и све друге луке у манилском заливу. Јапанске трупе које оперишу на острву Минданао заповијеле су град Тампанган, на двадесетак километара јужно од Дансалана. Јапаници су ушли такође и у Буџан, 7 километара јужно од Дансалана.

Либјиски фронт

У Киренајци пјешчане олује ограничиле су оперативну активност. Италијанске и њемачке ваздухопловне формације успјешно су бомбардовале и прошлих дана постројења дуж сјеверозападне обале, концентрације моторних средстава и војске, те снабдевалачке непријатељске базе.

Артиљеријско бомбардовање присилilo је источно од Ел Мекалија блиндирана непријатељска средства да се повуку.

Средоземски фронт

Италијанске и њемачке ваздухопловне формације успјешно су бомбардовале поморске базе и аеродроме острва Малте. Њемачки ловци су оборили један спитфајер.

Напади ваздухопловства Осовине на утврде и постројења острва Малте изазвали су јаке пожаре и жестоке експлозије у зони објеката. Ударац који су британски елементи хтели извршити на острву Кудро јужно од Крита смијеста је одбио од стране нашег поморског флота.

Источни фронт

На сјеверном сектору источног фронта био је посљедњих дана нешто јаке активности, са обиљу страна. Њемачке јединице успјеле су протупападом да зададу непријатељу тежких губитака, уништивши 28 борних кола.

На сектору који држи талијански експедициони корпус у Русији непријатељске снаге су у ноћи на 5 мај послјие јаке артиљеријске и мерзерске акције напале један истакнути положај, те су покушале да надјачу италијанске трупе под заштитом мрака и користећи се изненађењем. Брза реакција италијанских трупа, које су смјеста прешле у противнапад, присилила је црпене да се послјие жестоке борбе повуку са знатним губицима.

На ширеломе фронту њемачко ваздухопловство је вршило велику активност.

Током неуспјешних совјетских напада на Керчком полуострву, оборили су њемачки ловци 7 руских апарата.

Атлантски фронт

Главна Фирерова команда издала је 7 ов. мј. слѣдећи ванредни извјештај о успјесима њемачких подморница на Атлантском океану.

У борби против непријатељске пловидбе у западној атлантској зони постигле су њемачке подморнице велике успјехе. Оне су пред источном обалом Сјеверне Америке и у Караибском Мору по-

Велика поморска битка

У Коралском Мору на истоку Аустралије развила се велика поморска битка између јапанске и америчко-енглеске флоте.

Јапанске поморске снаге показале су још једном неоспорну супериорност и одважност, потопивши два сјевероамеричка носача авиона и то „Јорктовн“ и „Саратога“ те крстарицу „Калифорнију“. Још једна енглеска крстарица типа „Варспит“ тешко је оштећена.

Носач авиона „Јорктовн“ имао је 19.900 тона и посаду од 500 људи, а „Саратога“ 33.000 тона и 1040 људи посаде. Крстарица „Калифорнија“ имала је 32.600 тона и 1407 људи посаде.

Оштећена енглеска крстарица типа „Варспит“ има 30.600 тона и 1180 људи посаде.

Потпуно унијена завршена, јапанска крстарица неће накнадно датим поновим велике поморске битке. Ванредне резултате што су њемачке поморске снаге постигле овом сјајном пригодом.

Балкански фронт

У ноћи 4 маја пале њемачке поморске снаге дошле су у сукоб у овом крстарицима и британским крстарицама. Успјешно су уништили британски крстарицама.

Пред јужном обалом Енглеске потопљена је са стране њемачких авиона један британски трговачки брод од 5.200 тона и један извијачки.

Британско ваздухопловство извело је неколико ноћних напада на њемачку територију, али је те покушаје и ових посљедњих дана врло скупо платило.

У жестоком двојбојима између њемачких ловца и спитфајера који су покушавали да врше напад дуж обале Сјеверне Француске, успјело је њемачким ловцима да оборе 6 спитфајера. Током једног британског напада на неколико малих мјеста у њемачкој оборена су 4 непријатељска бомбардера.

Током других акција су ноћни ловци и противавионска артиљерија оборила 7 нападаћих бомбардера, док их је још пет било разорено у ваздухуни сукобима над обалом Ла Манша. У успјесима које су постигле њемачке подморнице, а о којима је било ријечи у учешањем ванредном билтену, нарочито се истакла подморница под командом капетана корвете Закса.

Њемачки лаки борбени авиони успјешно су нападали жељезничка постројења и индустријске уређаје обалског енглеског града Фолкстона. У ноћи на 6 мај британски бомбардери су надлетали јужну њемачку. Било је бачено неколико бомби на мала мјеста и сеоске општине. Проузрочкована је незнатна штета. Ноћни ловци и противавионска артиљерија успјели су да оборе 3 нападачка бомбардера.

топило 22 трговачка брода од укупно 138.000 тона, оштетивши сем тога тешко торпедом 2 брода од укупно 17.000 тона.

Његова Екселен. Губернер у посјети националистичким трупама

Ових дана се Његова Екселенција Губернер састао са заповједницима црногорских националистичких трупа, које оперишу у нишкитој зони. Том приликом им је честитао на сјајном извођењу акције и на све већој борбености и жељезној одлучности коју показује сваки поједини борац националистичких трупа, чврсто ријешен да не попусти у борби све док не ослободи потпуно своју напашену Отаџбину од комунистичке куге.

Његова Екселенција је са задовољством могао констатовати да је морал тих трупа на највишем степену, и да на њега не утичу тешкоће са којима су повезане операције; обратно, видјевиши на њих мјеста резултате срећом краткотрајне комунистичке „владавине“, само се још више у њима учврстила воља да се неуморно боре против најгорег непријатеља народа и сваке цивилизације, све до његовог потпуног истребљења.

Међу осталим је Њ. Е. Губернер посјетио и подгоричку војну болницу, у којој се поред италијанских рањеника налазе на lijeчењу и рањени Црногорци. Обилазећи болесничке кревете, нашао је Високи Гост ријечи похвале и утјехе за сваког појединца, интересујући се уједно поријеклом његових рана и његовим породичним станаем.

Црногорски официри и војници нашли су се побуђени да изразе Његовој Екселенцији своју дубоку захвалност за бригу коју су према њима показали италијански лекари и цијелокупно болничко особље. Дирљивим ријечима дали су затим одушка својом жаљењу што их њихово здравствено стање пријечи у томе да у редовима својих јединица наставе и доврше непоштудну борбу против правога непријатеља црногорског народа — комунизма.

Њ. Е. Губернер, дирнут ријечима црногорских добровољаца, увјерио их је да ће они од стране Италијана увијек добити најбољу могућу његу, како би са што мање муче и што прије могли да опет поврате своје нарушено здравље.

Затим је Њ. Е. Губернер подијелио новчане дарове најсиромашнијим и најтеже рањенима, те је напустио болницу праћен дирљивим изразима захвалности добровољаца црногорских националистичких трупа.

Свакици, васијте сваку стопу в-ље. Јер од нашега труда зависи опстанак села и града!

ЦРНОГОРСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ

ОСЛОБОЂЕЊЕ ЦРМНИЧКЕ НАХИЈЕ

Националне трупе ступиле у снажну акцију

Слом комуниста у Катунској нахији -- Италијански командант дивизије генерал Педрацоли честита бјен. Крсту Поповићу -- Посљедње упуриште комуниста у околини Никшића под снажним ударцима пуковника Станишића

Катунска нахија

У борбама од 4 до 7 ов. мј. националне трупе генерала Крста Поповића имале су таквих успјеха да се Катунска нахија сматра већ ослобођеном, а комунистичке банде на оном сектору посве разобјеним.

Послје успостављања везе са Кривошијама и Прешицама, генерал Поповић успоставио је контакт и са Граховљанима, па су и Граховљани пошли за пријером Кривошијама, поубијали своје партизанске вође, изузев Сава Мизере, који је побјегао, те су и они приступили националном фронту, под командом једног црногорског официра.

Националисту су имали у овој борби свега три жртва и неколико рањених, док су партизани имали 60-60 мртвих и рањених, међу којима и пол. комесар Милеко Маројевић.

На сектору командира Душана Вуковића, који се у овим борбама нарочито истакao својим јунаштом и тактиком, заробљено је више партизана, међу којима и 5 партизана, који су дале веома интересанте податке.

Са ослобођеног терена и из дале околине, селаци у масама прилазе генералу Поповићу, изјављују му своју благодарност за ослобођење од крваве комунистичке власти, и траже оружје да се обрачунају са зликовцима.

Дана 7 ов. мј. италијански командант дивизије, генерал Педрацоли, дошао је на Чevo, да се сам увери о стању на овом фронту, и посети генерала Поповића. Генерал Педрацоли био је више него задовољан са резултатима акције г. Поповића, честитао му више пута на постигнути успјесима и обеао му сву могућу потпору.

Команданти су се најзад срдачно опростили, као пријатељи и ратни другари, а њихови ратници, италијански војници и црногорски националисти, приредили су им спонтане овације.

Тако су они побједнички дани генерала Поповића завршени манифестацијом пријатељства и братства по оружју између Италијана и Црногораца.

Борбе око Никшића

Од прије два дана националистичке трупе пуковника Бага Станишића отпочеле су жестоку борбу против партизана у околини Никшића. Према информацијама које смо добили при закључку листа, пуковник Станишић задао је партизанима велике губитке и натјерао их на повлачење ка Херцеговини.

Послједње ослобођења Катунске нахије, ово је још једино и посљедње упуриште партизана у Црној Гори, али је и ова њихова задња позиција већ угроњена, а кроз који дан неће се више ни овдје задржати. Њихов слом и крај њихове крваве власти већ је неминован.

† Душан Марков Живковић

Увијек скроман, поштен и радан, волио је правду и своју родну земљу, гађени према ближњима братску љубав. Са првим добровољцима пошао је у одред генерала Поповића. Доброљско се јавио за најтежи војнички задатак и, урнежи га, пао је херојски овај неустрашиви борац.

Његова жртва претставља свијетли пример херојства, које је ваљда красило Црнуко племе.

Слава хероју Душану Живковићу!

Рањен

Приликом партизанског напада на ауто генерала Крста Поповића у Дугом Лобу, рањен је генералов ордонач Лазар Симиовић.

† Милан Спасић

Прогласио комунистичке хијене у Жупи Никшићкој, погинуо је Милан Спасић артиљеријски п. поручнички студент технике, син пок. Милсана Спасића, потпуковника, из племена Кућа.

Интелектуалне и моралне способности овог хероја, лако уочљиве и од колега и од старешина, брзо га уредило, дајући му дивно мјесто међу својим друговима.

У овим судбоносним данима, он сматраше злочиним да мирно посматра незапамћену трагедију српског народа. Зато му притече у помоћ и паде у борби за народни спас.

Национална омладина у Црној Гори и цео наш народ знаће цјенити високе идеале за чије се остварење он борио и живот дао.

Наше жртве

У злогласном Ставору више Шитара, пронађени су, унакажени и искаспљени од зловачкеве комунистичке руке, Божо М. Црнојевић, Лука А. Петровић, Мило С. Поповић, Филип Ј. Поповић и Ђуро В. Поповић, сви из Грађана.

Њихова тијела пренешена су и сакрањена у родном мјесту на дан 7 маја т. г. уз учешће великог броја народа.

Слава и вјечан помен нашим мученицима!

Помени националних херојама у Зети

У селу С. Ц. Марковићу у Роду Бојана, дане 26. маја, одржана је помен националистима мучки убијеним од партизанских олујаца.

Помени су присуствовали Бела Маса свијета, преко три хиљаде душа, а задржавали су претставници Националне организације из Подгорице и Црне Горе: Митар Лаковић, начелник Среза подгоричког. Изсуљен пијететом, тронутишћу и дубоком заљавношћу, народ се искрено помозио Богу за спас Душана, предједника Општине горњотрпачке, 2) Неша Радовића, почасног баријактара Махалске националне чете, 3) Риста Марковића, почасног командира Балабанске чете, 4) Филипа Вуковића, почасног командира Голубовачке чете, 5) Бошка Јанковића, почасног командира Горичанске чете, 6) Сима Кнежевића, почасног командира Дајабаске чете, 7) Стевана Бечића, почасног командира Мајанске чете, 8) Марка Бољевића, почасног војника Голубовачке чете, и 8) Велике Бољевића.

Заслуге покојника и разоран рад комуниста у дивљим говори отргали су г. Бошко Драговић, свештеник, Јован Бољевић чиновник, Павић Поповић правник, Ристо Вулетов правник, Сава Бакочевић командант 11. црног националног батаљона, Василије Драковић учитељ и Вељко Вуковић чиновник.

У име Команде зетских батаљона националних херојама су додијелене почасне титуле као одликовање за њихов национални рад.

Госп. Лашић оздравео

Наш национални херој и командант четничких одреда у Црној Гори, генералштабни мајор г. Ђорђе Лашић срећно је преболоо ране задобијене змиус у борби против комуниста у Васојевићима. Он је сада на путу да претузме команду над својим храбрим четницима.

Селаци, где нема никакве тегљиве стокe обрађајте се италијански војни властима. Заколите их да вам даду нешто или коко да узмете. Они знају да ни ницете крићи да ало које је снашло нам налешени народ. И учиниће вам.

Националистичке трупе састављене од националиста — Црмничана са Цетина и оних који су се вратили из интернације, под непосредним командовањем командира Риста Хајдуковића, ушле су у Црмницу преко Брајиха.

Када смо стигли у Подгор, жене, деца и старци дочекали су нас са једним изванредним узбуђењем. Они нијесу својим очима могли вјеровати да је наступило час њиховог ослобођења од партизанског терора. Народ је скупљен и објашњен ми наш долазак у једном патриотском говору командира чете.

Од весела и узбуђења код старијег свијета видјеле се су сузе, а млађи свијет пришао је нашим војницима братски са љубављу. Најузбудљивији тренутак био је — видјење интернаца под пуном ратном спремом са својим родницима и рођацима. Мора се поменути изванредно узбудљив говор који је одржао професор Јоветић из интернације. Народ нам је свуда на сваком кораку објашњавао да га је чекала коначна пропаст, да смо за то дан закаснили, јер је требало да буде побјено преко 450 угледних домаћина и домаћица Црмничке нахије. Са страхом оштраним на њиховим лицима причали су нам, како су у посљедње вријеме мрзали са сјекирама да спавају, јер другог оружја нијесу имали. Терор и незапамћен страх обухватио је био и мушко и женско. Када су само погледали два дана узвијели да је свуда од стране националиста успостављен п-тунји ред и законитост и да нико није оштећен ни у чему, као и да долазак националиста и талијанских трупа није мо пролазан марш, тек се онда потпуно вјера вратила, на-

стало поновно одушевљене и отворене и једногласно изјаве да су први пут мирно и спокојно као савјесни људи провели ноћ по кућама, а не по пелинама и планинама. Гледали смо својим очима цркве, манастире и школе: свуда пустош, плачка и плаљенина. Иконостас у цркви св. Петке код Крста у Подгори са иконама и одежда потпуно изгорили, ватра ложен. У самој цркви. Ово је по свима црквама црмничким. Од манастира Горњо-брчког, старе задужбине Немањина, остали су голи андрави. Ту је био партизански штаб и харем од 50 дјевојака под њиховим шефом злогласним и на далеко чувеним целатом потоком Блажом Марковићем, који, када је побјегао, није заборавио ни харем да поведе. Какав је тек пустош по сеоским школама, читаоницама и књижницама? Што се тиче ископаног љеша, то је тек дивљаштво, каквог ниједна историја не памти. Главe др Мила Иликовића и капетана Јовановића биле су потпуно стучене, тако да ниједна кошчица није остала здрава, а у мрцварењу Ника Пламеница, потпуковника, не може се од ујаса ни писати. По изјави Пека Данчевића и попа Марковића Црмница је требала да буде друга Штита и да остане само 10% становништва, а остало да се целата преда.

Сада је по свима селима Црмничке нахије организирана национална одбрана, као и народних судова у пуном јеру. Судови ће сљебствати и судити злочинцима, самостално и независно, јер ми са стране нити хоћемо, нити смијемо да се мијешамо у народске послове, јер селак најбоље зна ко га је усређивао за вријеме од осам мјесеца крваве партизанске владавине.

Данас у Црмничкој нахији постоји преко 600 наоружаних националиста, са својим штабом, под командом капетана Петра Вулековића, старог и опробаног ратника. Са узбуђењем и веселог срца посматрали смо оружане националисте — младице од 17 до 24 године, како неуморно врше повјерене им задатке, расположиви се враћају у своје касарне и са радношћу својом ушардишу да Варшавски отвор није могао уништити нашу земљу, алас Црмничке нахије, јену селачку омаднину.

Поред осталих Црмничана са Цетина, Подгорнице и из саме Црмнице мора се одати хвала за овако бра успрех националног покрета генералу Луки Гојинићу, министру Нику Хајдуковићу и осталим првацима и националним борцима. Трупама талијанским, њиховој дисциплинованости, појртвовању и љубави коју су показали према народу, мора се одати нарочито признање, као и њиховом команданту са Брајиха колонулу Лујби Хајду.

Данас када пролетно суње обасјавја поља и лугове природе Црмнице, његов вриједни селак враћа се својом послу, да би могао надокнађити оно што му је отето, упропашћено и опљачкано од једне зловачке, разбојничке и изданичке банде.

Нека је са срећом! Подгор.

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

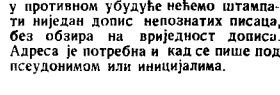
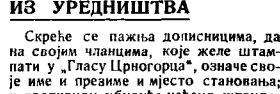
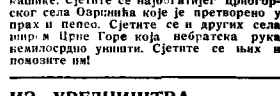
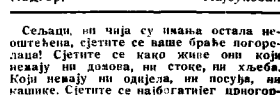
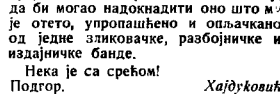
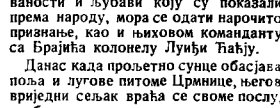
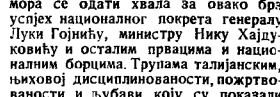
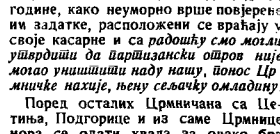
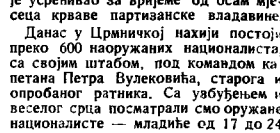
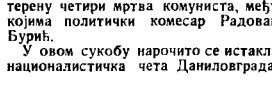
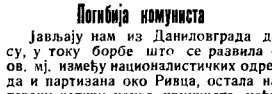
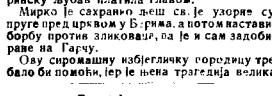
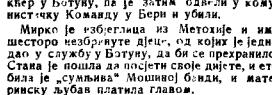
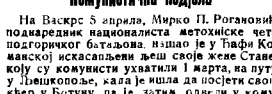
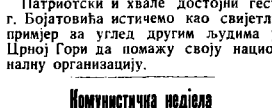
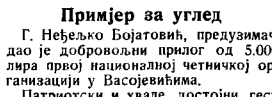
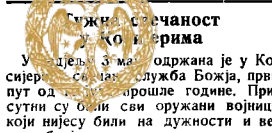
Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Хајдуковић

Помен у манастирској цркви на Цетинју

На његов ђедац послије архиепископске литургије, Његово Високопреосвештенство Митрополит Господин Јоаникије са шест свештеника и протођаконов одржао је помен члановима династије Петровић—Његовић, је то дан њене крсне славе. Као што је познато, маџаријом поруганог манастира Павла Црнојевића оснивач династије Петровић Његово митрополит Данило савлада је садашњи цетинјски манастир, а његови наследињаци на његовог братства су га проширивали и украшавали. Друго вријеме од митрополита Данила па до Петра II у манастиру цетинском владне црногорске славили су своју крсну славу св. великомученика Георгија, и помен одржан тога дана Њима и Њиховим наследињацима је дужни акт поштовања и родољубиве захвалности. Помену су присуствовали Његова Ексцеленција архиепископ Фенерал Александар Пиришо Бирило, Губернор Црне Горе, са Фенералима Једрањер, Марота, Кишић и вашии официрима, предсједник Општине цетинјске госп. вјероуда Иво Радонић, представници ваших власти, чланове женских добротворних друштва и многоробно грађанство.

Полијне нарастаоа одржао је лијепо и дирљиво бесједу свештеник г. др Држа Букмановић, професор, у којој је казивао остало, у анализи садашњег духовног стања наше левичарске оштрајнице, рекао и ове мисли:

„Светлоти духовна из нашта и хришћану су у души наше несрећне левичарске омладине. И ти духови траже да постоје ту омаднују у море... Понавља се историја Готардијскога умободника која је у Бишћеву описана... Трагедија је само утолино већа што се сада та историја не односи на једнога човјека него на целокупну нашу несрећну левичарску омладину. Нашу генерацију је запалила једна фантастична и луда идеја... То је идеја Кирилова, главног јунака на једнога дјела Ф. М. Достоевскога. Идеја Кирилова је да на факту сопственога самоубиства докаже да нема Бога. И он убија самога себе у циљу да докаже да нема Бога... Врло смјела и оригинална идеја... И вашии савременици убијају сами себе у циљу да докажу да нема Бога. Не издрже они жртве за нашу бјеру и за идеале наше националне историје, него да докажу да нема Бога.“

Чули сте како су ти несрећни синови нашоу својом лудоме заносу ту скоро једногласно у близини Кишићина масине сумњали Бога. Умободници су се од стране њихове руке и поудјелили се. Нијеко, дакле, они мученици из Бишће, него обични атомички, разбојници и лудаци.“

Сваки се, разорите лиједне дјелове ли пада по планинама и посадите кромпир! Као што знате, он увек о може да надовољан оскудану хљебу.

МАЛИ ГЛАСИЦА

ОГЛАС
Договорили смо се да од стране општине Цетинје изградимо до 20/4 1941 а која се да вие Бушћеву. Дакле, поштом, чувајте нас Цивилно секретаријату, избуђење је те се обавеза не важице. — 23

ОГЛАС
Позива сам се да се нашта зна о моме брату *Никола Г. Радојевићу*, ђефери на Цетинју, који је вријеме дана, кад је долазио из Београда, вријеме иза проговор се партизанима. Нарочито важи свјетле на Бушћеву, кад се мести гаје су се налазили ит. ове партизане. Бити ли воља захвална. — Радко, 1-1942 год.

Унапријед захвална
Љубица М. Марчиновић
из Бишће

ОГЛАС
Своју завонити жену Милеву рођену Гаковић из П. дигорице, која је одбјела од мене, оставиши ме са четворогодишним сином, позивам да се у року од 2 дана врати на продужење брачног живота. У противном исту не признајем за своју жену и за њене дугове не одговарам.

Иван С. Павлов
пензионер
из Цетиногоре

ДРУШТВЕНИ РАЗВИТАК ЦРНОГОРЦА I. БАЛКАНСКО ПОЛУОСТРВО И ЦРНА ГОРА

2) *Старосједиоци: Јелани, Трачани, Келији, Илири.* Историјски познати најстарији становници Балканског Полуострва били су Јелини-Грици. Њихова је култура и цивилизација овдје зависована на пар хиљада година прије Христа.

Грици су били радан народ, одан пољопривуци, трговини и умјетностима, па су ради тога и тако раном историјском раздобљу изградили велике градове и трговачке центре на морским обалама и отацима дуж читаве поморске границе Балканског Полуострва. Тако се још у VII столјењу прије Христа, помену у Источној обали Јадрана градови: Аполонија (Појани, код Валоне), Албанум, Епидамнум (Драч), Лис (Љеш), Скодра (Скадар), Ризон (Рисан), Епилаур (Цават), Нарона (на ушћу Неретве), Ис (Вис), Коркира (Корчула), Брач, Млет и др., кад веома развијени трговачки центри.

Дубље у унутрашњост земље, Грци вјесу тежили да растури своју власт, јер их је добро развијено пољопривуко врије упућивало на море, па су и своју трговину упућивали морем, на обале других земаља и континентама. Ради тога је унутрашњост полуострва била ненасељена, скоро пушта, осим што је на главним путевима за Европу, било неколико градова, као прихватних и отирених станица јелинског трговачког промета.

Такво стање ненасељености и непоклањања пажње огромним просторијима унутрашњег дијела Јелинског царства, погодило је оснивање посебног Македонског краљевства, Филипа II и Александра Великог, које и ако је било јелинско, ипак је увекло дупријекло распадну Царства, својим ривалством и то тако. Поред Атина и једног многог државног владара, који је био себи самосталан владар, не југ, а југ, што је дакле неспорно било и јелинско стање, добили народи на Истоку на развја, које ће докијати и распад Јелинског царства и бизантије.

Историјски није утврђено под којим околностима и капа, али се претполава, да су, под притиском индоевропских народа и негаје око XIV вијека прије Христа, дошли из преко Дунавца, германски Трачани и да су попустили Грке на југ, на читавом простору од Црног до Јадранског мора.

Трачани су живјели номадским и племенским животом, под племенским поглавцима, који су се докије уздијели до наследић краљева. Народ је био ратоборан, али нерадан и лијен. Бавили су се сточарством, риболовом, земљорађадом и виноградарством. Њихови изумијнији људи, слободни војници и главари, или су и гостили се у изобиљу док су неслободни робови били посве бесправни и гладни. Имали су обичаје: тетовирање, приношења људских жртва својим божаствима, жене су по смрти мужа убијали и закопавали заједно, а над гробом подизали су велику гомилу земље. Њихову моћ сломили су келтски Скординци и Римљани.

У XIII вијеку прије Христа, дођоше истим путем германски Илири (Illyrici), који се поред Трачана спустише на запад, те заузеше обале Јадранског Мора и потиснуше Трачане на исток до Мораве, а Грке на југ до Вардара и Дрима, гдје учврстише и одржаше своју власт, све до почетка оснивања Римског царства, на крају прадришћанске ере.

У III вијеку прије Христа — провала Келта (Галата) изазвала је велики поремећ у етнографским односима подунавских земаља¹⁾, који дођоше из источних Алпа и Паноније, те се ујетисну изазбу Трачана и Илири, поименику Грке. Келти су били харибори ратници, па су их Трачани и Илири користили у борби против Македонца и Грка. Илири успију да своје Келте асимилурају, док они који су

били са Трачанима, надлађају Трачане и ове асимилурају. Тако су Келти најдјивље Трачане, па је од њих остала и стара београдска тврђава Сингидун, Нанс (Ниш) и Ремесина (Б Паланка). Њихове последње народне остатке затекли су Римљани и преселили их у Панонију гдје им је нестало даљи траг у историји.

С обзиром да, од свих старосједиоца, Илири имају највише везе и удјела у формирању долзељних словенских народа, поготову код оних словенских племена, која населише Западни Илирски, дуж источних обала Јадранског Мора, то ћемо њима посветити више пажње.

Илири су били подијељени у веће племенске скупине, од којих је свака имала своје посебно име. Тако се већ у првом вијеку прије Христа, на обалама источног Јадрана, помену ова илирска племена: приморски *Адријејци*, од ријеке Војине до доње Неретве, са сједиштем у Ризону (Рисну) а докијети у Скадру; *Делмашци* или *Далмашци*, између Неретве и Крке, са сједиштем у Делмашу (Дубањско Поље) и пријаташтем у Салони; *Либурни*, од Крке до Рање, са сједиштем у Скадру (Скрадини); источно од Динаре, *Диндари*; око горње Босне и Дрине, *Деидари*; *Нарезији*, од Неретве до Дунавца, Невесиња и Гањког, до Пиве и Таре; *Докасаји* и *Лавбаји* од Грахова до Скадарског Јавера и ријеке Дрима, као Загорци, са сједиштем у Дукљини, исток у данашњој Србији, *Скордијци* и *Илири* Дрима и Војине, *Алпаци*, са сједиштем у Албанскоју (код Котије).

Илири били су келтски народ, али су се тако постали добри ратари и морално веома се занимали сточарством, земљорађадом, риболовом и гусарством на мору. Међусобно су били племенски подијељени и неслојни, одани пићу и свађалице, те је изазбу њиховог живота била трајна и тешка, а веома је брзо здружили једино у тренутку опште опасности својој. Ипак, идући према јелинскомо уређењу било је примитивно, па је племенска заједница имала и земљишну заједницу, коју су дијелили сваке седамне године, према броју чланова. Њеројвали су у природне силе, а приносили су и жртве боговима. Подијељени на браства и племена, нијесу се за дуго могли окупили око једног народног центра, већ су живјели под својим племенским старешинама, које су бирали на својим племенским народном скупу-сабору. Ради тога су дуго остали без државне организације.

(Наставиће се) *Илиријана*

Пажња трговцима у Црној Гори
Доб-вак већу партију
КОСА и италијани. БРУСЕРА
вајд-вак квалитета за све црноргорске крајеве.
Косе су форма нишчиња, ковањичка и биелице, у свим величинама.
Ове косе су првокласне израде и челичне — предлати материјала.
Оне су које самна издрже и од вајкала се троше у Црној Гори.
Заинтересовани трговци неке се обратите за цијену и ус. оне на доњу адресу:
БОРБЕ М. БИБЕРИЋИ
трговци
НИКШИЋ

Читуља
Дана 26 априла преминула је у 23 години живота *Павија Ј. Ивановић* из Доњег Краја — Цетинје, и 27 истих мјесецнах прелазила пред Капелницом — Доњи Крај, Пољ. Павија била је узор дјелова.

Лака јој земља, а породици наше суучешице.

Девети маја 1936—1942 год.

Деветог маја Италијански народ слави Празник оружаних снага. Ове године тај дан пада баш у часу кад се оружане снаге припремају да даду непријатељу посљедњи судбоносни ударац и да остваре оне идеале за које су ступиле у рат.

1936 године деветог маја Дуче је најавио у свом повјесном говору оснување Италијанског царства, успркос бијесу преасијених еготишћих држава, које су покушале да спрече Италију да дође до могућности да пружи својом народу заслужени хљеб.

Али, родољубље пробуђеног Италијанског народа, и његова чврста ријешеност да коначно већ једном направи крај са тим стањем, недостојним једне високо културне и радне нације, показали су се јачи и издржљивијим од немоћног бијеса уједињених злих држава Европе: један дан наанесе неправде је био опорављен, Италијански народ је могао пуније трудима дисати, уларен је камен-тепиха новог Римског Империја. И уједно, највише је први тешки ударац Младе Европе свом вјекном угњетачу, који се до тада свјетом непобјеђивим и ненадмашивим. 9 мај је дан почетка ослобађања Европе, то је почетак агоније власти изгладњивача и диктатора. То је дан побједе Добра над Злом, Живота над Смрћу, новог здравог свијета над старим, исквареним и трулим.

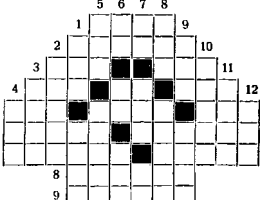
Уједно тај дан представља и први корак на великоме путу, који данас бијесни свијетом. И први дупрно освајену једног новог стана, у којем ће сваки народ наћи достојније мјесто за себе. За тај циљ је Италија прва пролила драгоцијену крв својих синова. Смрт палих италијанских бораца била је залага за бољи живот преосталих и будућих покољена, не само за Италију и Италијане, већ и за све народе који су имали да на себи искусе тешки јарам једног несносног и неправдајног стана.

И стога овај празник, није само празник Италијанског народа. То је празник Младе Европе, празник новог свијета, празник свих нападених радних народа, свих оних који поштено мисле, без икакве разликe.

Младој препорођеној Црној Гори, на прагу свог новог живота, упуније но најтоплије братске жеље, у овом великом историчком дану.

СЕРИЈА ПЕТА

УКРШТЕНЕ РИЈЕЧИ Бр. 1

Водоразни: 1) Француски колонијални војник — 2) велика америчка подморница. — 3) оно за чији ждџи читају свијет — абисинска титула. — 4) Кваци — прака — неупотребљива. — 5) опасна зајер — руско име — прача из грчке прилишности. 6) ужири — Дубиња. 7) француски подморница — вие дебо. 8) број из Библије. 9) бифеса.

Усправно: 1) Кваци, крај — Филок 2) Египат. 3) одрвна ријеч. 4) ирвакини једног словенског народа. 5) свазе — Ђуријан. 6) лас (љезвичи) — поздрављача — ласка — светињичи. 7) Узвјак! — Област у Ђуријанској — нолово злато (француски). 8) Цезаров војсковођа — носивајар 9) инаустријска биљка — обала. 10) врста хљебног колача. 11) преглед. 12) библијски штап.

РИЈЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА 3
В. дорвак 2 дуба — тау — пољ. 2) Велика Грнадла. 3) овула — и — бокал. 4) дело — ољ — коте. 5) ти — граба — аа. 6) Поликеза. 7) Тан — рам. 8) Момир. 9) покојаи. 10) Јако (оца) — азот.

Усправно: 1) узвјак 2) Бавет (Јован). 3) плудра. 4) идо — от — па. 5) ка — главо. 6) та — Оријак. 7) агилан — мо 8) ур — Иобири. 9) мок — ам — но. 11) Пакрац — т. 12) одата. 13) Пале.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Отварање официјерског дома италијанских војних снага на Цетињу

У дворац аграде хотела „Империјал“ отворене се на дан 9 маја, иницијативом Нб. Екс. Гувернера, Официјерског дома, који се за сада састоји од читавог и бара. Предвиђено је његово проширење, те ће ускоро бити отворена и башта, као и дворана за разне спортове и игре.

Цетињска пијаци

Са сређивањем унутрашњих прилика, наша пијаци почела је да оживљава; меса говеђег, телећег и јагњег има у изобилју Рабе такође. Жељети је да се упусти приступ на нашу пијаци народу из Будве и Црмнице, који је нашу пијаци увјек снабдијевао са поврћем и разном зелени.

Поновно отварање парка

Краљске Јелене

9 маја, на дан прославе италијанског празника војске, извршиле се поновно отварање за јавност парка Краљске Јелене. Отварање ће се извршити концертном збора 207 пјеш. дивизије „Таро“.

Радио Цетиње: час за војску

Данас, у суботу 9 маја, преносиће Радио — Цетиње у 12,15 часова час за војску. Овај пренос ће обухватити говорне и музичке репродукције по захтевима самих војника, а понављаће се бригом Проглашених уредника и Главнотуратора, сваке суботе у 12,15 часова.

Монопол дувана

Ми који водимо рачуна да не штетимо државне интересе, пушимо редовно дуван Управе монопола.

Управа монопола изгледа као да се игра нашим укусом, нашим нервима и нашим стурљем. Дуван, иако релативно скуп, добијамо дуван, деклариран, слабо резан, и то неки пут саму прашицу.

У интересу пушача и саме државне касе, било би ред да се о овоме поведе рачуна. Иначе појосмо сви у шверцере.

Пренос посмртних остатака

Сјутра, 10 маја, у 10 сати пр. подне, од блока код Црне Грде, кроз Цетиње, проћи ће пратња преноса посмртних остатака Драга прота С. Капичића и Блажа С. Капичића, убијених од стране комунистичке bande на Старово, ради сахране на Угњина.

Помоћ чиновницима изабеглицима

Нб. Екс. Гувернер је, у намери да олакша биједне услове у којима су се нашли бишци југословенски чиновници, црногорске народности, враћани у родне крајеве усљед ратних последица, и у очекивању коначног уређења њиховог положаја, наредио је да ране Команде Мјеста исплате свакоме од њих противуредности од три чјелокуне мјесечне плате, са свима додатцима и доплатама; у лирама; у равнјери од 0,38 лира за сваки данар.

Право уживања у овој повољности имаће све особе, правично заволане као стални државни чиновници, то јест они, који су са бившом југословенском владом били безани обостраним уговором.

Притежаоци овога права мораће Командна Мјеста или односим Цивилним Делегатима ставити на увид редовну „платну књижицу“, коју су им издале бивше југословенске власти и коју сваки од њих мора имати.

Они који су своју књижицу изгубили биће изузетно узети у обзир, под условом да горе именованим властима поднесу изјаву о воложају којег су заузимали и о правима која су примајали; та изјава ће морати бити зајемчена од стране двојице свједока — колега, који имају своју редовну „платну књижицу.“

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Пољопривредни радови у мају

На дому. Треба вјетрити станове, сточне стаје, подруме, перадарице, крчеве сунчати. У хајбарима уништавати жишке. Пољопривредне справе и алат за љетне радове довести у ред.

Око сиоке и код перада. Радну стоку добро хранити. Почине испаша и хранења са зеленом храном. Павити да буде прелаза са сусе на зелена храну постепено, тако да се из зелена храна све више зелене, а све мање сусе хране. Трокари нека буду у приправности за случај, ако би се које грло надудило од зелене дјетелине. Перад које у јеку ношења јаја, треба сортирати. Добре носиле обилежавати, да се оставе за расплод.

На пољу и ливади. Довршава се прољетна сјетва. Сије се кукуруз, пасуљ, расањива дуван и репа. Окопава се кромпир и остали усјеви. Пљеве се коров по стрним житима. Крајем мјесеца бунде ливаде већ достизавају за косядбу.

У башти. Почине окопавање и плевљење. Свака би леја морала послје 3 седмице доћи на ред. Нарочито пажњу скренути на трајне корове. Имаде се пуно посла око залијевања и прскања. Залијева се изјутра, кад је вријеме хладно, треба залијевати са опрезом. Сије се ниски и високи пасуљ, подземну коробицу, роткву, тиквице, краставце. По други пут сије се мрква, салата, сланаћ, рогвица. Пресађива се рани кулус, раштан, цветљача, порпу, лук, салата, репа, шелер, парадиз. Жубуристе воће (ридмала и др.) залијева се осоком, шапирине и притликаве воће први пут се пиншира. Таманити лисне вашке.

У вољњак. Таманити биљне болести, гусјенице и вашке на вољњакма. Почине се са очеењем (окупирањем) на травама и првој сесене. Окупљати треба и првој сесене.

У винограду и подврку. Окопава се. Почине поклање проту. Перидија, грожданај, мољца и других штеточника. Треба се на вријеме снабдијети са (платну) књижицу и осталим предствима, потребним за одобрање лова од болести и штеточника, те прскалице довести у ред. Вина у подруму прегледавати и бурад долијевати. Празну бурад сумпорисати и држати у реду.

Код шела. Пече се роје природно и вјештачки. Код повољне испаше додати оквире са празним сањем. Вади се први мед.

Плodoreд у башти

Из разлога који су наведени у чланку „плodoreд“, треба и у башти чинити измијену усјева појединих врста поврћа, на истој парцели. Ту долази нарочито још и тај разлог у обзир, што се баштенска земља редовито јаче гноји, него пољска. Поред тога мора бити правилна измијена врних плодина у најужој вези са гнојењем, пошто се мора баш код плodoreда водити рачуна о нарочитим својствима појединих врста поврћа обзиром на гнојење.

Обзиром на гнојење постоје три групе поврћа. У прву групу долази поврће, које баш тражи и коме треба пуно гнојење, те може без штете доживјети обилато гнојење стајским гнојењем. Овако поврће је салата, разне врсте кукуса, сланаћ, шелер, патлиџан, крастави, бундева и бљитна. У другу групу долазе биљке, које траже добро гнојење и прерађену земљу, а свјезе прејакто гнојење стајским гнојењем слабо, односно никакво не поднашу (плодине, које више воле такозвану „стару снагу“). То су: мрква, першун, пастрнка, ротква, репа, лук, рани кромпир. Кромпир доуше подноси и свјезе гнојење, но, установљено је да има, гајен на одвише гнојењу земљи, лошији укус. Наведено поврће се сије (сади) као друга плодина послје гнојења стајским гнојењем. У трећу групу долази поврће, које не траже „пољско“ „стару снагу“, то су летуница.

Према томе учине се подјела цијеле баштенске земље у три дијела А, Б и В. Парцела А се обилато гноји

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

НЕПОЛНО ХИГИЈЕНСКИ ПРОПИСА

Остајући на пољу „друштвених болести“ подирним се данас узрочно алкохолизма, то је права напаст за човјечанство, те се свуда против ње води најогорченија борба, чак и онда кад се одбранбена акција омета од стране велике количине особа, конституционално неотпорне тенденције, а у свакој земљи постоје амбијентски услови који погодују овој конституционалној тенденцији.

Тежак исцрпљујући посао, живот изложен ризику и оскудини, оштра клима, све то наводи човјека да потражи у алкохолу потстрек за већу отпорност; али често ова императивна потреба извире само из навике, која се претвара у порок.

Стога алкохолизам није проширен само међу радничким класима, него налази на широку гостопријемство и међу богатима који из изобилја и доколице почињу нагињати злоупотреби алкохолних пића.

Неодољива тежња за пићем претставља „дисоманију“, која пружа смитоме који су окарактерисани пашљивошћу и психомоторичном узбуђеношћу која може да траје по неколико недеља. Посље првих тешких манифестација слиједи скоро увјек кајање, које — међутим — не штити од поновног пада.

Код алкохолизма се разликују акутне и хроничне форме, које су често повезане за органске промјене централног и периферијског живчаног система, као и за промјене на цигеристи или бубрега.

Ленз ова атрофија црнова, која се увјек завршава смрћу, је један од најтежих и најдуготрајнијих последица хроничног алкохолизма.

Иако тако тешка је слика алкохолизма, оне аномале туберкулозу и сифилис.

Алкохолизам утиче на луде алкохоличке, гурајући их на непоричност, и често најраснијег злочине. Он изазива и релативно ретку тенденцију и проширено душевно омадање. Сјећање и воља попуштају; најчешће и најрационалне су одговоре на најважније и опасне. Изазива се расплаћање породица и заједница. Осим тога алкохолизам врши нарочито разорну акцију на душевном и физичком пољу, нарочито када су му жртве жене или деца.

Борба против алкохолизма је свуда поведена путем похода који иде за измијеном животних обичаја, за ограничењем броја крчми и потрошења алкохолних пића, и са упућивањем народа у тешку штету коју зајда алкохолизам, подразукивајући ту и прекојерну употребу вина и пива.

Италија спада међу земље у којима је алкохолизам мало проширен. Она и на томе мјесту носи рекорд достојанствене високе цивилизације. Италијански војници и морнари су успоредо са јапанским и њемачким знали да свуда у свако доба изазово одушевљеног дивљења својим достојанственим и дисциплинованим држањем, које их је разликовало од војника и морнара Америке, Енглеске и Француске, познатих по својој неоправљивој тенденцији за несносно и одвратно пијањство.

угореним стајским гнојењем, на којој се гаји плодине прве гоине (кулус, кељ и др.) Друге године најгоји се парцела Б и на њој се гаји биљине прве групе, а на парцели А биљине друге групе (мрква и др.) Треће године најгоји се парцела В, на којој се гаје биљке друге групе, а на парцели А биљке друге групе (пасуљ, грашак, боб), као и биљке од којих се које производиле. Гнојење си парцела А уметним гнојењем — ако је докучина — илане дрвеним пелелом. Од четврте године даље, тај се ред гајења понавља.

Иж. Н. В.

ЛЕНЗИЈЕ ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

Присвојни придјиви — Aggettivi possessivi

У италијанском језику присвојни придјиви одговарају српским присвојним зајемцима, јер они изражавају својину.

Сматрају се зајемцима само онда кад стоје мјесто имена тј. кад их зајемљују.

Н. пр. questo libro è mio (ова књига је моја) рјеч „mio“ је присвојни придјив. Il mio cane è buono е il tuo? (мој пас је добар, а твој? рјеч „tuo“ је зајемница, пошто зајемљује именујуца на који се односи.

Особеност је италијанског језика да уз присвојне придјиве (у српском зајемцима) стоји и одређени члан. Једино уз имена сродства (отац, мати, син, кћер, ујак итд.) као и уз нека имена достојанства: величанство, висоочанство итд. одређени члан се губи. Појављује се и у тим специјалним случајевима ако испред имена стоји какав придјив или ако та имена стоје у множини, и. пр.:

Mio padre — мој отац; mia sorella — моја сестра; il mio buon padre — мој добри отац; le mie sorelle — моје сестре.

Присвојни придјиви за сва лица су следећа:

Mio — мој, а-е; tuo — твој, а-е; suo — његов, а-о; nostro — наш, а-е; vostro — ваш, а-о; loro — њихов, а-о; miei, mie — моји, е-а; tuoi, tue — твоји, е-а; suoi, sue — његови, е-а; nostri, nostre — наши, е-а; vostri, vostre — ваши, е-а; loro — њихови, е-а.

Деклинација се врши помоћу препознаница di, а, da.

Задатак 31

Ово је вино добро. Овај трговац није богат. Ова су деца сиромашна. Којој је дјевојци он дао цивиња? Овој дјевојци. О коме краљу говорише? Како лијепо вријеме! Јуче није било тако лијепо вријеме као данас. Чији су они коњи? Они су оне гошпоње. Зашто нијесте купиле оне пстене? Били су веште скупје. Ох, лијепо ли цивиња! Вртови овог мјеста су лијеви. Како се зове ово цивиње на италијански? То је љубичица а ово је карамфила.

Рјечник:

Il portofoglio — лисицица; la valigia — путничка торба; il berretto — капак; il nipote — нећак (сестрин) conoscere — познати; conosco — познајем; prendere — узети; essere presentato — бити претстављен; la nipote — нећака (сестрична); gli occhiali — наочари; il bastone — штанг; in nonno — ђед (баба); la nonna — баба (стара-мајка); incontrare — срести; miei, miei; intanto — међутим; dotte; pagare — платити; le spese — трошкови; in tasca — у џепу; in mano — у руци; a casa mia — код моје куће; in casa tua — код твоје куће; in mio nome — у моје име; per vostro conto — за ваш рачун; è colpa mia — моја је кривица; da parte mia — са моје стране; in vita mia — у мом (мојом) животу; per causa tua — због тебе, твојом кривицом.

Задатак 32

Il mio amico è ammalato. Tuo padre è a Trieste per affari. Sua zia è qui? Sì, è qui, ma non è a casa in questo momento. Il nonno ha perduto i suoi occhiali nella sua stanza. Ho scritto a mio amico di pagare tutte le spese per nostro conto. La nostra sorellina è invitata dalla figliuola del vicino. Carolina è una mia nipote. Ho parlato con un tuo compagno di scuola. Tei nostri amici sono partiti ieri per la Spagna. I nostri fratelli hanno incontrato questa mattina i loro amici. Ha veduto mio padre? No, signorino, non ho veduto suo padre, egli non è stato oggi in casa nostra. In città mia non ho mai visto un campanile così bello. Dov'è la chiave della mia valigia? Io non so; l'avrai in tasca; se l'hai perduto è colpa tua.

Последње вијести са разних бојишта

Јапанске трупе прешле су индијску границу

Последње вијести јављају да су јапанске трупе већ продрле на индијску територију, прешавши индијску границу код мјеста Палетуа, 150 километара сјеверноисточно од Акаја. Јапанци се већ налазе 100 километара од важне луке Китагоинг.

Пад „неосвојиве“ америкасно тврђаве — Корејдјор

Прије три дана је стигла вијест да је на Филипинском фронту пала и последња непријатељска препграда, понос сјеверноамеричке одбранбене технике, тврђава Корејдјор, на истомном острву сједињеном у мањском заливу. Борбе око Корејдјора трајале су четири мјесеца. Биле су дуге и тешке. Не толико усљед личне вредности одбранбене посаде састављене од сјеверноамеричких и филипинских војника, колико усљед природног положаја и изгледа тог острва, које је својим високим и стрмим обалама нагледало потпуно неприступачно. Али пред снажним артиљеријским и авијацијским артиљеријским снагама командант, на крају крајева, ипак био присиљен да се са целокупним својим штабом преда командни јапанског експедиционог корпуса на Филипинском острву, након чега су се јапанске трупе одмах искрцавале на острву Корејдјору.

На Корејдјору, пао је у јапанске руке огромни, веома богати и разноврсни ратни плен, у оружју, средствима и људству. Падом Корејдјора Јапанци могу да потпуно и метано употребљавају Мањилски Залив, и саму луку Манилу, која, поред недавно освојене луке Тебу, претставља једну од најважнијих поморских лука на Филипинском Острву. Освојене и могућност искоришћавања ових лука отвара Јапанцима широке перспективе за искоришћавање природних богатстава цијелога Архипелага, која нијесу мала ни незнатна.

Поред тога треба и то имати у виду, да је пад Корејдјора одузео Рувелту могућност да и даље наставља са својом бесјечном и лажном пропагандом, која је ишла за тим да силом увјери америкасно становништво у то, да су сјеверноамеричке трупе тобоже са његовом развиле неку противобрану на полуострву Баџану; тој непостојећој одбрани су се присиљавале далекосежне последнице и скоро би се могло рећи пресудни значај у цијелој скуоби у водама Источне Азије. Свим тим лажима је био циљ само то, да се пред Американцима, и пред осталим свијетом прикрије права величина претрпљених губитака и пораза.

Ситуација у Бирми

Вијести из Бирме јављају да су американске трупе приликом свог бјекства разарале сваку ствар на коју су наишле, а поред тога су систематски тровали изворе и воде текућине.

Јапанске копнене снаге у Бирми запосјеле су аеродром Акиаб у Бенгалском Заливу. У вези са овим запосједањем запажају у Токију да се тај аеродром налази на удаљености од 500 километара у ваздушној линији од Калкуте, која се на тај начин налази унутар акционог ратног јапанског ваздухопловства. Осим тога авиони који ползе из Акиаба могу да спривне непријатељске снаге да приму морским путем ратни материјал. На тај начин ће Акиаб постати најважнија база за операције против Индије.

Једна моћна формација јапанских авиоплана завршила је изненадан напад на

мјесто Јунгчианг, која претставља врло важан саобраћајни чвор на Бирманском путу. Оборена су 2 непријатељска авиона, док их је још 7 других разорено на земљи. Интензивним бомбардовањем је стратешки центар Чјанга сав омотан пламеном.

Јапански апарати су бомбардовали Порт Моресби и Порт Дарвин, постигавши при том добре резултате. У Порт Дарвину су избили велики пожари видљиви са великог отстојања.

Претједник Индијског националног удружења Рамен је изјавио да је Бирма била саставни дио Индије. Енглеска је јуно одвојила од Индије, мислећи на то да би је, у случају када би била присиљена да Биндија да самосталност, неки ристила као мјесто са којег би на њом вршила контролу. Пад Маналаја означава момент од проразорне важности у покрету за индијску независност, те ће имати велике психолошке последнице у Индији.

У сјеверноамеричкој штампи и јавности, које су ионако већ дубоко потресене вијестима о слому американског фронта у Бирми, расте сада песимизам усљед одлуке Индијског националног конгреса да захтева потпуно отијепљење од Енглеске. Ова одлука изазива велику забринутост и означава да 230 милиона Индијца одбијају сарађу са Англасима. Оваговорност за то се баца на Махатму Гандија, који жестоко нападају демократски листови.

Бобе чункињске владе сада отворено осуђују Енглеску и Америку што су изазвале губитак Бирме. Они их жестоко коре због недостатка људства и ратног материјала, који је у ратним годинама боре ноће напуштају енглеску тактику да се енглески Јорџи јавке увјери за војне боре.

Ситуација у Јапанској империји

У Токију тврде да пад Акиаба означаје почетак офанзиве против Индијске царства. Акиаб је био последња база која се налазила у енглеским рукама на овом важном ратном сектору. Акиаб се налази 360 километара удаљен од града Читанга; то је почетак жељезничке линије за Калуту. Јапански листови тврде да се операција у правцу јунанске границе морају сада сматрати као обичне акције чишћења.

У токијским новинарским круговима иронично истичу тврђе сјеверноамериканског министра морнарице, који је у Лос Аџелосу изјавио да је Сједињеним Државама усавршеном системом одбране од подморнице успјело да изјегује потапане бродове дуж атиланске обале. Док је бивши коњачки пуковник давао ту изјаву, објавио је пуковнички министарство морнарице да су подморнице Осовине торпедовале 3 савезничка брода дуж атиланске обале.

Успјешна одбрана генерал-мајора Шерера

Стотине транспортних апарата су осигуровале аполконтину добавку свих неопходно потребних снабдјевања: оружја, муниције, намирница и лекова. Задатак није био лак. Сваког дана су се употребљавале десетине тешких опарата, који су се морали борити не само против страшних снјижних мећава него и против совјетских ловача. Тај задатак је био углавном повјерен јункерима, који су могли расположити само ограниченим наоружањем. Наравно пратили су их ловци.

Захваљујући том снабдјевању и начелно јунаштво опкољених војника, сложени су сви совјетски напади, који су извођени за три мјесеца, са тешким губицима по болшевицке трупе, које су имале још једину прилику да се увјере у челичну духовну и материјалну надмоћност њемачке војске.

Инострана штампа о поразима непријатеља

Лист „Лозанска трибуна“ истиче да пад Корејдјора претставља крај американског отпора на Филипинима. Исти лист објављује један телеграм од свог лондонског дописника, у којему овај јавља о великој забринутости која влада међу Англасима усљед успјеха које су осовинске подморнице извојевале током последња 3 мјесеца. Скорашња њемачка бомбардовања изазвала су деморализацију међу Енглескама, тако да је британски министар ваздухопловства био присиљен да изјави како непријатељска акција није смањила ваздухопловну активност Енглеске. У тој изјави није се дотакло других војних проблема, јер није био у стању да се исто изрази о трговачкој и ратној морнарици и о војсци, пошто је народу и превисе јасно да је капацитет колико морнарице толико војске смањен, а морална снага раздрана. О авијацији је лакше скрити, пошто појединачно не може да контролише изгубљене авионе, а званичним комуникацијом радо преуште губитке.

Говор генерала Месе италијанским трупама на Источном фронту

Генерал Месе је недавно одржао говор Црним Кошуљима, у којему је рекао: Један оперативни циклус се поје и завршава. Тако се командант италијанског експедиционог корпуса у Русији изјавио о периоду који се завршава и који се назива зимски период на Источном фронту. Зимски период у Русији значи такође и на савјетском фронту Италијанца. Одлична војска италијанска команда и јединство трупа експедиционог корпуса, доказана током дугих мјесеци, претстављају су основне и савјетској војсци. Сада се више не може говорити о њемачком застоју. Започеле су преговоре за побједоносну наставку војне Италијанског експедиционог корпуса. Са својим неспоредним случајевима пожртвованости и великим доприносима који је дао борби против болшевицке немани, претставља сигурну гаранцију за будуће побједе.

Маневри као пропагандно средство у Енглеској

Ових дана одржали су се у Лондону велики војнички маневри са претпостврадом искрцавања непријатељских трупа око пријестолнице помоћу авиона.

Енглези су обузати страхом да ће једног часа угледати своју земљу под непријатеља, којима је успјело продирати у њу, те власти у жељи да умјерено стаиоштво, инсценирају маневре, који се завршавају побједом бранача. Нападачке снаге, искрчане из авиона, испуниле су градске улице настојећи да освоје Бекингамски дворца, министарства и Адмиралитет, док је једна колона покушавала да се пробие у Черчиллов обитавалиште, са очигледном намјером да лиш Британију њеног највећег стратега. Нека тобоже петна колона имала је такође задатак да побуји неке политичаре и створи забуну. Тај покуш је — по мишљењу лондонских војних кругова — потпуно успио, будући да је непријатељ био одбијен.

Подјела жељезничког материјала бивше југосл. државе

Једна међународна комисија, састављена од претставника Бугарске, Италије, Њемачке, Хрватске и Мађарске, завршила је радове око подјеле жељезничког материјала који је припадао бившој Југославији; анатан дио тог материјала намињен је за балканске државе.

ОДЈЕЦИ И КОМЕНТАРИ

Пораз американских трупа у Бирми постаје све тежи и тежи. Завлађујући и људствени материјалом јавности освијели су храбри и неутрорно јапанске трупе. Јашио, професионални дефинитивно пут којим се савлађивао Чунг Кинг, те наставиле своје побједоносне марш према кинеској граници, коју су достигле и прешле.

Истероване је пао Маналаја, чија је стратешка важност толико велика, да се може лако предвидјети како ће се усљед тог јапанског освајања цијели непријатељски фронт кини у тошкој окршци, будући да су прецијене веће између британских и кинеских трупа.

Англо-американска пропаганда се ограничује на примави уздрца, слуби истовремено утиче вијести о неважностима одбранбених припрема које изводи у Италији генерал Васел.

Није тешко замислити каква ће отпор моћи пружити Јапанцима англо-американске трупе на индијској територији, када се повиса на сјачу одбаву Хоаг-Кога, Сигавура, Филипина и Јаве.

Такође и страшна тврђава Корејдјор, коју су англо-американски генералштабови и саветници тероризовали, пала је ових дана у јапанске руке.

Импровизирана одбрана генерала Вазела успрешно се показује сраму испрешносу Британије и неуспрешно у побједи Михаилове војске, који се Сједињеним Американским државама неколико мјесеци саветрало прероцима, испрешно то њим организацио, од којег се зајавило не треба плашити, а који се у старој показује и те како стравољат.

Ето нас напад пред енглеским искрцавањем на обала Мадагаскара, које има да послужи као скретање ваљике са непријатељског неуспеха.

Да би се гартовали путеви бродовлакоје је присиљено да два пута обилази Ре-Дебре Нале, како би могло стаћи до Перзијског Залива и Црвеног Мора, није Енглеској преостало ништа друго него да изврши искрцавање својих трупа у великој поморској бази на Мадагаскару. Лието Суаре, и да затим запосједну у Коморској Острви.

Американи, који вијесу могли дочекати час да војој вишијској влади направе неку пакост, одмах су ошудевише одобрили британски покрет.

Не могући зауставити побједоносну вавреловане јапанских војки, и засигурно, забриљу усљед појаве јапанских подморница у Адленској Заливу, настале англо-американске да се заштите запосједљиву неутралних земаља, траже ревносно да створе неке блаве.

То наводи на помисао да Лондон и Вашингтон, видећи већ јасно да јипсу у стању да се одупру потпуно јапанској загосподарењу ваздухом и морем у Пацифичком Океану, застрашени ичак и да се нешто учине на пољима у збуња брањени једини поморски саобраћајни пут на који још могу резултати.

Тасво стравознање небути показује јасно да је Средоземно Море постало непролазно за савјетске вавреловане, да и италијанско-њемачке ваздухопловне, као и италијанско-морске снаге ивају потпуно контролу над тим морем.

Непријатељска пропаганда токе да пошто-пошто открити у земљама Осовине лаккове тешкота умора и све јаче жеље — то нарочито важи за Италију — да се склопи сепаратни мир.

Двечес годинашњи гаторт Префектура, који се са хроничетарским тешкоту понавља сваким 12 мјесеци искоришћују неутралних земаља, траже ревносно да створе неке блаве.

И омет се понављају те методе американске пропаганде, са свом својом једноставношћу и савјешним важијацима фавтизације поучење вискипа, идеје које су већ постале неколико специјалношћу.

Италијанске снаге у рату већ 30 година. Њен народ је знао да покаже свијету своје неважностине врлине отпорног духа, херојске борбености, жељезне дисциплине и дубоке политичке зрелости.

Италијански народ је тријезан, радан, јак и храбар. Он увије да се одупрне свима лажима и свим физичким и духовним патњама за час Италије и за сигурну побједу и сигуран триумф италијанских права.

Ред је у Италији свуда северне, па на шта о томе гратљиво гавравају американске пропаганде, а зидиљујућа повластелост нејави свага снага и чиниоца саврајачу да успио италијанског оружја претставља сигурну гаранцију да ће све американске италијанског народа бити сигурно постигнути.

Побјеђивањем!

Штампарија „Обод“ — Цетиње